

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

29.05.2023

протокол № 07, п. 8

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 29.05.2023 № 70

**ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА /
ECONOMICS AND FINANCE OF BUSINESSES**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	bachelor
Галузь знань	<u>07 «Управління та адміністрування» /</u>	<u>07 «Management and administration»</u>
Спеціальність	<u>073 «Менеджмент» /</u>	<u>«Management»</u>
Освітня програма	<u>«Менеджмент організацій» /</u> <u>«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» /</u>	<u>«Management of Organizations»</u> <u>«Management of Foreign Economic Activity»</u>

Вінниця 2023

Розробник: Богацька Наталія, кандидат економічних наук, доцент

Гаранти освітньої програми «Менеджмент організацій» - Іванченко Галина, кандидат економічних наук, доцент
«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» - Семенюк Ірина, кандидат економічних наук

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин від 10 травня 2023 р. протокол № 06;
на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 16 травня 2023 р. протокол № 05.

Рецензенти:

Гарбар Віктор, кандидат економічних наук, доцент
Богацький Дмитро, директор ТОВ «АНВАДЕКС», м. Вінниця

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 09.06.2023 р. Формат 60x84/16. Папір
офсетний Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,68.
Обл.-вид. арк. 1,15. Тираж 2. Зам. № 256.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» є формування сучасного економічного мислення і системи спеціальних економічних знань щодо аналізу та планування важливих показників господарської діяльності підприємств з урахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування.

Результати навчання вивчення дисципліни її місце в освітньому процесі.

Завданнями навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з таких питань:

- підприємство, як суб'єкт господарювання та основні напрями його господарсько-фінансової діяльності (операційна, інвестиційна, інноваційна, фінансова);
- методологічні та методичні засади планування діяльності підприємства;
- формування програми виробництва та її реалізації, визначення виробничої потужності підприємства;
- визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
- теоретичні засади формування й використання трудових ресурсів підприємства та системи їх матеріального стимулювання; методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування й використання майнових ресурсів (активів) підприємства; методичні підходи до їх аналізу та планування;
- теоретичні засади формування й використання фінансових ресурсів (капіталу) підприємства; методичні підходи до їх аналізу та планування;
- механізм формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- оцінка ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення;
- конкурентоспроможність підприємства та методи її оцінки;

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» для освітньої програми «Менеджмент організацій» та освітньої програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» є формування у здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері менеджменту, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук

- загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та

закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях .

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

- спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Програмні результати навчання з навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства»:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньої програми підготовки молодших бакалаврів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як «Економічна теорія», «Статистика», «Основи підприємництва».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали достатню кількість балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно з Положенням Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти №12 від 07.02.2022).

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переведу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів №32 від 07.02.2022).

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	лекції	практичні (лабораторні) заняття	самостійна робота студентів	
Тема № 1 Підприємство в системі ринкових відносин	10	2	2	6	УО, КТ
Тема № 2 Цільові характеристики діяльності підприємства	10	2	2	6	ПО, РЗ, КТ
Тема № 3 Планування діяльності підприємства	10	2	2	6	УО, КТ
Тема № 4 Економічні характеристики продукції підприємства	10	2	2	6	УО, Т
Тема № 5 Виробнича програма підприємства	8	2	2	4	УО, РЗ
Тема № 6 Виробнича потужність підприємства	8	2	2	4	УО, РЗ, КТ
Тема № 7 Ресурсний потенціал підприємства	8	2	2	4	ПО, РЗ, КТ
Тема № 8 Трудові ресурси підприємства	12	4	4	4	УО, РЗ, КТ
Тема № 9 Майнові ресурси (активи) підприємства	12	4	4	4	РЗ, Т
Тема № 10 Інноваційна діяльність підприємства	8	2	2	4	УО, РЗ
Тема № 11 Капітал та фінансові ресурси підприємства	8	2	2	4	УО, РЗ, СУН
Тема № 12 Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	10	2	2	6	УО, РЗ, Т
Тема № 13 Доходи та цінова політика підприємства	10	2	2	6	УО, РЗ, СУН
Тема № 14 Фінансові результати діяльності підприємства	8	2	2	4	УО, РЗ, Т
Тема № 15 Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінювання	8	2	2	4	УО, РЗ
Тема № 16 Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	10	2	2	6	УО, РЗ

Тема № 17 Конкурентоспроможність підприємства	10	2	2	6	УО, РЗ, КТ
Тема № 18 Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.	10	2	2	6	УО, РЗ
Тема № 19 Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	10	2	2	6	УО, РЗ, ІЗ
Разом	180/6	42	42	96	
Підсумковий контроль - екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування;

ПО – письмове опитування;

Т – тестування;

ІЗ – індивідуальне завдання;

РЗ – розв’язання задач;

КТ – комп’ютерне тестування;

СУН – система управління навчанням (Moodle).

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Зміст дисципліни (теми програми).

Тема № 1 Підприємство в системі ринкових відносин

Підприємство як господарюючий статутний суб'єкт. Напрями його діяльності. Підприємство як об'єкт купівлі-продажу. Елементи зовнішнього середовища функціонування підприємства: інфраструктура ринку, що обслуговує підприємство, її характеристика. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. Механізм державного регулювання діяльності підприємства. Класифікація підприємств та характеристика їх видів. Економічні особливості різних видів підприємств.

Тема № 2 Цільові характеристики діяльності підприємства

Мета функціонування підприємства на ринку. Поняття головної цілі підприємства. Класифікація цілей та вимоги до їх формування. Стратегічні та тактичні цілі, їх характеристика та особливості реалізації. Залежність цілей господарювання від стадій життєвого циклу. Дерево цілей, його побудова та зміст. Прибуток як цільова функція діяльності підприємства на ринку. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. Метод визначення «точки беззбитковості», «зони збитковості та прибутковості».

Тема № 3 Планування діяльності підприємства

Планування як процес, його необхідність та доцільність в ринкових умовах. Принципи планування та їх характеристики. Поняття плану, класифікаційні ознаки та види планів. Система планів економічного та соціального розвитку підприємств, їх зміст. Методи планування, їх характеристики та умови раціонального застосування.

Стратегічне планування, його відмінність від традиційного планування та обмеження у використанні. Поняття стратегії підприємства.

Організаційно-економічні передумови обґрунтування стратегії підприємства: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємств, визначення цілей діяльності підприємства та їх пріоритетності. Види стратегій.

Тема № 4 Економічні характеристики продукції підприємства

Загальна характеристика продукції, яку виробляє та реалізує підприємство. Класифікація продукції підприємства. Поняття «номенклатура продукції» та «асортимент» продукції, що виробляється підприємством; державний класифікатор продукції та послуг. Сутність, показники та методи вимірювання якісного складу продукції.

Стандартизація та сертифікація продукції (послуг) підприємства. Державна політика у сфері управління якістю продукції.

Тема № 5 Виробнича програма підприємства

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Основні розділи виробничої програми.

Методи вимірювання та показники обсягу діяльності підприємства, їх специфіка по галузях господарювання. Показники виробничої програми: товарна, валова, чиста, реалізована продукція. Інформаційне забезпечення розробки виробничої програми.

Фактори, що визначають обсяг виробництва продукції, та їх урахування при формуванні виробничої програми.

Системи та методи планування виробничої програми підприємства. Основні фази процесу планування. Методи планування, визначення необхідного та можливого обсягів виробничої програми підприємства.

Тема № 6 Виробнича потужність підприємства

Поняття «виробнича потужність підприємства», «виробнича потужність структурних підрозділів». Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства.

Фонд часу роботи обладнання, методика визначення корисного часу роботи обладнання.

Системи та методи визначення потужності підприємства.

Динамічні показники виробничої потужності: вхідна, вихідна, середньорічна виробнича потужність.

Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

Тема № 7 Ресурсний потенціал підприємства

Поняття економічних ресурсів та ресурсного потенціалу підприємства. Складові частини ресурсного потенціалу, їх характеристики та взаємозв'язок у процесі виробництва. Особливості ресурсного потенціалу підприємств різних галузей економіки. Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства.

Оптимальне співвідношення ресурсів. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу. Поняття ефективності використання ресурсів підприємства. Чинники, що обумовлюють рівень ефективності використання ресурсів. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.

Тема № 8 Трудові ресурси підприємства

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за класифікаційними ознаками. Основні завдання управління трудовими ресурсами на підприємстві.

Продуктивність праці персоналу: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності персоналу підприємства.

Форми мотивації праці працівників.

Системи оплати праці та їх характеристика.

Методичні інструменти аналізу процесу управління персоналом підприємства.

Тема № 9 Майнові ресурси (активи) підприємства

Сутність та класифікація майнових ресурсів підприємства. Засоби виробництва: їх економічний зміст, характеристика складу. Класифікація активів підприємства.

Поняття основних засобів підприємства як елемента матеріальних ресурсів. Характеристика складу основних засобів за різними класифікаційними ознаками. Оцінка основних засобів: первісна, поновлена, залишкова вартість. Поняття ліквідаційної вартості.

Фізичний та моральний знос основних засобів. Причини морального зносу та їх характеристика. Економічна природа амортизації основних засобів. Види амортизації, їх характеристика та призначення у відтворювальному процесі. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів.

Ефективність використання основних засобів: поняття та критерії оцінки.

Сутність та класифікація оборотних коштів підприємства. Особливості управління оборотними активами підприємства та його складовими елементами.

Тема № 10 Інноваційна діяльність підприємства

Сутність та види інновацій. Інноваційна діяльність підприємства. Форми здійснення інноваційної діяльності. Ознаки інноваційної діяльності підприємства.

Економічний ефект від впровадження заходів НТП. Методика визначення економічного ефекту, соціальних та економічних результатів впровадження заходів науково-технічного прогресу.

Оцінка ефективності інвестиційних проектів. Методи оцінювання ефективності інвестиційних проектів з урахуванням основних принципів.

Тема № 11 Капітал та фінансові ресурси підприємства

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Сутнісні характеристики капіталу підприємства. Класифікація видів капіталу підприємства.

Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства: поняття, принципи, завдання.

Аналіз обсягу та структури капіталу підприємства.

Тема № 12 Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Сутність понять «витрати», «поточні витрати підприємства», «собівартість продукції, послуг та робіт». Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства.

Класифікація поточних витрат підприємства за місцем виникнення витрат, функціональним призначенням, економічними елементами, способом перенесення на вартість продукції, рівнем еластичності від обсягів виробництва, ступенем однорідності, періодами, за принципами організації управління.

Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення.

Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства, собівартість продукції та послуг, шляхи їх економії на підприємстві.

Кошторис витрат виробництва - поняття, склад. Послідовність розрахунку витрат виробництва. Собівартість товарної продукції. Методика складання зведеного кошторису витрат виробництва.

Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства.

Виявлення резервів оптимізації поточних витрат підприємства.

Тема № 13 Доходи та цінова політика підприємства

Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. Доходи від операційної діяльності підприємства.

Формування доходів від реалізації продукції (товарів, послуг, інших активів), інших операційних доходів. Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності підприємств. Інші доходи підприємства.

Місце доходів у системі показників, що характеризують стан та розвиток підприємства. Чинники, що визначають розмір доходів різних галузей економіки. Резерви підвищення доходів.

Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність, цілі та етапи розроблення.

Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення.

Тема № 14 Фінансові результати діяльності підприємства

Сутність та функції прибутку, його значення в діяльності підприємства, джерела утворення.

Види та класифікація прибутку. Показники прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність діяльності підприємства.

Система організаційного забезпечення управління прибутком підприємства. Інформаційна база аналізу прибутку. Системи та методи аналізу прибутку та прибутковості діяльності підприємства.

Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства.

Тема № 15 Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінки

Поняття ефективності діяльності підприємства. Показники та критерії ефективності. Система показників ефективності. Основні і допоміжні показники ефективності. Види ефективності діяльності підприємства: класифікація та характеристика.

Методичні засади оцінювання ефективності діяльності підприємства. Критерії ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства.

Тема № 16 Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його оцінки. Класифікація видів фінансово-майнового стану підприємства. Основні елементи, що визначають фінансово-майновий стан підприємства.

Характеристика основних елементів фінансового стану підприємства. Сутність ліквідності (платоспроможності) підприємства, показники її оцінки. Сутність фінансової стійкості підприємства, умови її забезпечення.

Ділова активність підприємства: сутність та показники оцінки. Майновий стан підприємства: сутність та показники оцінки.

Методи оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.

Тема № 17 Конкуреноспроможність підприємства

Поняття конкуреноспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. Показники та критерії оцінки конкуреноспроможності підприємства за напрямками його діяльності. Методи узагальнюючої оцінки рівня конкуреноспроможності підприємства. Часткові показники конкуреноспроможності та їх характеристика.

Інформаційне забезпечення оцінки конкуреноспроможності підприємства.

Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкуреноспроможності підприємства.

Тема № 18 Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства

Поняття «розвиток»; його роль, місце і значення в господарській діяльності підприємства. Типологія процесів розвитку. Основні передумови мотивації підприємства до розвитку. Еволюційна та революційна форми розвитку підприємств. Основні моделі розвитку підприємства.

Поняття життєвого циклу підприємства та основні його етапи.

Загальна характеристика методичних підходів до управління процесами розвитку підприємства.

Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань. Взаємозв'язок між концепціями розвитку підприємства та моделями трансформації підприємств у процесі їхнього розвитку.

Тема № 19 Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Економічна безпека підприємства: сутність, її місце та роль в забезпеченні життєздатності підприємства. Загроза як форма вираження протиріч між інтересами підприємства та зовнішнім середовищем його функціонування. Класифікація загроз.

Складові економічної безпеки підприємства. Головна мета та функціональні цілі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.

Система забезпечення економічної безпеки підприємства та її елементи. Головна мета, функціональні цілі та принципи формування системи безпеки підприємства. Елементи системи економічної безпеки підприємства.

Програма забезпечення економічної безпеки підприємства: поняття та типовий формат.

Банкрутство як результат розгортання кризових явищ в діяльності підприємства. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Види банкрутства підприємства. Інститут банкрутства: сутність, цілі та завдання. Санація підприємства як інструмент протидії кризовим явищам: умови, форми та інструменти її проведення.

Структура навчальної дисципліни.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Знати: сутність, значення підприємства, організаційно-економічні умови його функціонування</p> <p>Вміти: аналізувати зовнішнє середовище та відрізнити особливості функціонування підприємств</p>	<p>Тема № 1 Підприємство в системі ринкових відносин</p> <p>Лекція № 1 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. 2. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства. 4. Види підприємств, їх організаційно-правова форма. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2; 3; 5; 8 Додаткові: 1; 5; 7; 11; 12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	6
	<p>Практичне заняття № 1 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність підприємства та його основні загальні ознаки. 2. Елементи зовнішнього середовища функціонування підприємства та їх характеристика. 3. Інфраструктура ринку, що обслуговує підприємство, їх характеристика. 4. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. 5. Механізм державного регулювання діяльності підприємства. 6. Загальна класифікація суб'єктів господарювання. 	2

<p>Знати: сутність цілей підприємства, визначати цільові характеристик и діяльності підприємства</p> <p>Вміти: розраховувати економічні межі обсягу діяльності підприємства</p>	<p>Тема № 2 Цільові характеристики діяльності підприємства</p> <p>Лекція № 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цілі функціонування підприємства та їх класифікація. 2. Цільові функції діяльності підприємства на ринку. 3. Стратегічні та тактичні цілі, їх характеристика та особливості реалізації. 4. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2-5; 8 Додаткові: 1; 7; 10; 12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	6
	<p>Практичне заняття № 2 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета функціонування підприємства на ринку. Класифікація цілей та вимоги до їх формування. 2. Залежність цілей господарювання від стадії життєвого циклу. «Дерево цілей», його побудова та зміст. 3. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. 4. Методи визначення «точки беззбитковості», «точки ліквідації», «зони збитковості та прибутковості». 	2
<p>Знати: сутність та принципи планування, види планування,</p> <p>Вміти: застосовувати різні методи планування</p>	<p>Тема № 3 Планування діяльності підприємства</p> <p>Лекція № 3 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст та основні принципи планування діяльності підприємства. 2. Види планування та їх характеристика. 3. Основні методи планування. 5. Система планування економічного та соціального розвитку підприємства. 6. Оцінка якості планування підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 1; 6; 9; 12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2

	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	6
	<p>Практичне заняття № 3 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування як процес, принципи планування та їх характеристика. 2. Система планування розвитку підприємств, їх зміст. 3. Методи планування, їх характеристика та умови застосування. 4. Стратегічне планування, його відмінність та обмеження у використанні. 	2
<p>Знати: теоретичні основи та методичний інструментарій визначення економічних характеристик продукції підприємства</p> <p>Вміти: оцінювати якість продукції</p>	<p>Тема № 4 Економічні характеристики продукції підприємства</p> <p>Лекція № 4 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика, склад та класифікація продукції підприємства. 2. Методи вимірювання та показники обсягу. 3. Якість продукції, методика оцінювання. 4. Стандартизація та сертифікація продукції (послуг) підприємства. Державна політика у сфері управління якістю продукції. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-5; 8 Додаткові: 6; 10; 11 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	6
	<p>Практичне заняття № 4 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити основні відмінності у поняттях «продукт» та «товар». 2. Основні послуги, які надаються підприємствами різних економічних галузей та їх характеристика. 3. Взаємозв'язок якості, ціни та конкурентоспроможності продукції підприємства та її характеристика. 4. Мета, завдання та принципи державної політики управління якістю продукції в Україні. 	2

<p>Знати: зміст та завдання виробничої програми, методи вимірювання вартісних показників виробничої діяльності підприємства</p> <p>Вміти: розраховувати вартісні показники виробничої програми підприємства</p>	<p>Тема № 5 Виробнича програма підприємства</p> <p>Лекція № 5</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. 2. Методичні інструменти аналізу виробничої програми підприємства. 3. Основні етапи та методи планування виробничої програми підприємства. 4. Методика розрахунку вартісних показників виробничої діяльності підприємства. <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основні: 2-5; 8 Додаткові: 3; 7; 9; 10; 11 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <p>Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	4
	<p>Практичне заняття № 5</p> <p>Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. 2. Основні розділи виробничої програми. 3. Класифікація видів продукції підприємства. 4. Інформаційне забезпечення розробки виробничої програми. 5. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми підприємства. 6. Розрахунок показників обсягу виробництва продукції: товарної, валової, чистої, реалізованої. 	2
<p>Знати: сутність поняття виробнича потужність підприємстві</p> <p>Вміти: визначати виробничу потужність підприємства</p>	<p>Тема № 6 Виробнича потужність підприємства</p> <p>Лекція № 7</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття виробничої потужності підприємства. 2. Методи визначення виробничої потужності підприємства. 3. Динамічні та оціночні показники виробничої потужності підприємства. 4. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності та резерви поліпшення її використання. <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основні: 2-5; 7 Додаткові: 5; 7; 9; 11 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2

	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	4
	<p>Практичне заняття № 6 Питання / завдання до заняття 1. Сутність виробничої потужності підприємства. 2. Методи визначення виробничої потужності підприємства. 3. Резерви збільшення виробничих потужностей. Завдання до заняття 4. Розрахунок виробничої потужності підприємства різними методами.</p>	2
<p>Знати: сутність ресурсного потенціалу підприємств та його складові</p> <p>Вміти: визначати ефективність ресурсного потенціалу підприємства</p>	<p>Тема № 7 Ресурсний потенціал підприємства Лекція №8 План лекції 1. Ресурсний потенціал підприємства та його складові. 2. Методи оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. 3. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу підприємства. Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 2; 4; 9; 12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	4
	<p>Практичне заняття № 7 Питання / завдання до заняття 1. Поняття економічних ресурсів та ресурсного потенціалу підприємства, його складові. 2. Показники ефективності використання ресурсів підприємства. 3. Чинники, що обумовлюють рівень ефективності використання ресурсів. 4. Основні напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.</p>	2
<p>Знати: сутність трудових ресурсів підприємства, основи організації</p>	<p>Тема № 8 Трудові ресурси підприємства Лекція № 9 План лекції 1. Трудові ресурси підприємства: сутність, класифікація. 2. Методичні інструменти визначення продуктивності праці персоналу підприємства. 3. Резерви підвищення продуктивності праці.</p>	2

оплати праці та системи мотивації працівників Вміти: аналізувати чисельність персоналу, визначати показники продуктивності їх праці	Лекція № 10 План лекції 1. Форми та системи оплати праці персоналу підприємства 2. Мотивація праці персоналу. 3. Методика планування персоналу та фонду оплати праці на підприємстві. Рекомендовані джерела: Основні: 2-5; 8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6	2
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття	4
	Практичне заняття № 8 Питання / завдання до заняття 1. Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за відповідними ознаками. 2. Продуктивність праці працівників: поняття та методи оцінки.	2
	Практичне заняття № 9 Питання / завдання до заняття 1. Розрахунок продуктивності праці працівників. 2. Форми мотивації праці персоналу підприємства. 3. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві.	2
	Тема № 9 Майнові ресурси (активи) підприємства Лекція № 11 План лекції 1. Поняття та класифікація активів підприємства. 2. Сутність і склад необоротних активів підприємства. 3. Аналіз стану, забезпеченості і ефективності використання основних засобів підприємства.	2
Знати: економічну сутність та класифікацію активів підприємства Вміти: аналізувати стан, рух та ефективність використання основних засобів оборотних активів підприємства	Лекція № 12 План лекції 1. Характеристика та склад оборотних активів підприємства. 2. Етапи аналізу складу та ефективності використання оборотних активів підприємства. 3. Зміст планування матеріально-технічного забезпечення та вихідні умови його розробки. Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6	2

	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	4
	<p>Практичне заняття № 10 Питання / завдання до заняття 1. Поняття та склад активів підприємства. 2. Поняття основних засобів підприємства та характеристика їх складу за різними класифікаційними ознаками. 3. Оцінка основних засобів. Фізичний та моральний знос основних засобів. 4. Види амортизації, їх характеристика. Завдання до заняття Розрахунок показників, що характеризують стан та рух основних засобів підприємства.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 11 Питання / завдання до заняття 1. Поняття та склад оборотних активів підприємства. 2. Методи нормування матеріальних оборотних активів підприємства. 3. Порядок та етапи планування основних засобів. Завдання до заняття 4. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства.</p>	2
<p>Знати: сутність інноваційної діяльності</p> <p>Вміти: визначати ефективність інноваційної діяльності підприємства</p>	<p>Тема № 10 Інноваційна діяльність підприємства Лекція № 12 План лекції 1. Сутність новації, інновації, характеристика їх складу та структури. 2. Інноваційна діяльність підприємства, характеристика напрямів її здійснення. 3. Державне регулювання та підтримка інноваційної діяльності. 4. Узагальнюючі показники оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства. Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	4

	<p>Практичне заняття № 12 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. НТП, його напрями та вплив на інтенсифікацію виробництва. 2. Поняття, класифікація інноваційних процесів та їх взаємозв'язок. 3. Науково-технічна підготовка виробничих нововведень. 4. Оцінка економічної ефективності нововведень. 	2
<p>Знати: сутність поняття капітал підприємства</p> <p>Вміти: аналізувати склад капіталу підприємства</p>	<p>Тема № 11 Капітал та фінансові ресурси підприємства</p> <p>Лекція № 13 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. 2. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. 3. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1; 6; 7; 8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	4
	<p>Практичне заняття № 13 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. 2. Сутнісні характеристики капіталу підприємства. Класифікація видів капіталу. 3. Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства. 4. Аналіз капіталу та планування обсягу та структури капіталу підприємства. 	2
<p>Знати: економічну сутність витрат, класифікацію поточних витрат підприємства</p>	<p>Тема № 12 Поточні витрати підприємства та собівартість продукції</p> <p>Лекція № 14 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика витрат та Класифікація поточних витрат підприємства. 2. Собівартість продукції та її види. 3. Особливості формування собівартості продукції на промисловому підприємстві. 	2

Вміти: аналізувати планувати та планувати витрати підприємства	4.Методика планування поточних витрат підприємства. Рекомендовані джерела: Основні: 2-5; 8 Додаткові: 2; 5; 9; 10; 12 Інтернет-ресурси: 1-6	
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття	6
	Практичне заняття № 14 Питання / завдання до заняття 1. Сутність понять «витрати», «поточні витрати підприємства», «собівартість продукції, послуг та робіт». 2. Класифікація поточних витрат підприємства. 3. Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Кошторис витрат виробництва. Завдання до заняття 4. Аналіз складу та структури поточних витрат підприємства.	2
Знати: сутність доходів підприємства та джерела їх формування Вміти: аналізувати та планувати доходи підприємства	Тема № 13 Доходи та цінова політика підприємства Лекція № 15 План лекції 1.Доходи підприємства: поняття та місце в системі економічних показників його діяльності. 2.Джерела формування доходів підприємства. 3.Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції. 4.Методи ціноутворення на підприємстві. 5.Планування доходів підприємства: поняття, завдання. Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6	2
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття	6
	Практичне заняття №15 Питання / завдання до заняття 1.Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. 2.Методичні інструменти аналізу доходів підприємства, фактори, що обумовлюють їх формування. 3.Вертикальний та горизонтальний аналіз доходів підприємства.	2

<p>Знати: сутність фінансових результатів діяльності підприємства</p> <p>Вміти: аналізувати та планувати фінансові результати діяльності підприємства</p>	<p align="center">Тема № 14 Фінансові результати діяльності підприємства</p> <p>Лекція №16 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна сутність фінансових результатів діяльності підприємства. 2. Джерела формування фінансових результатів діяльності підприємства. 3. Механізм розподілу та використання прибутку підприємства. 4. Показники рентабельності діяльності підприємства та їх модифікації. 5. Планування фінансових результатів діяльності підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	4
	<p>Практичне заняття №16 Питання / завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості управління прибутком підприємства. 2. Методи аналізу прибутку та прибутковості діяльності підприємства. <p>Завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Розрахунок фінансових результатів діяльності підприємства за джерелами їх формування та складовими елементами. 4. Визначення прибутковості та рентабельності діяльності підприємств. 	2
<p>Знати: сутність ефективності, критеріїв оптимальності підприємства</p> <p>Вміти: розраховувати показники ефективності</p>	<p align="center">Тема № 15 Ефективність діяльності підприємства та методичні засади її оцінювання</p> <p>Лекція № 17 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність ефективності. Критерії оптимальності. 2. Система показників оцінки ефективності функціонування підприємства. 3. Особливості оцінки ефективності основних видів діяльності підприємства. 4. Напрямки підвищення ефективності підприємства. 	2

діяльності підприємства	Рекомендовані джерела: Основні: 2-5; 8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6	
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття	4
	Практичне заняття № 17 Питання / завдання до заняття 1. Поняття ефективності діяльності підприємства: показники та критерії ефективності. 2. Система показників ефективності та її використання при здійсненні оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства.	2
Знати: сутність фінансово-майнового стану підприємства Вміти: володіти методами оцінки фінансово-майнового стану підприємства	Тема № 16 Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінювання Лекція №18 План лекції 1. Сутність фінансово-майнового стану підприємства. 2. Характеристика основних елементів фінансового стану підприємства. 3. Методи оцінювання фінансово-майнового стану підприємства. Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6	2
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття	6
	Практичне заняття №18 Питання / завдання до заняття 1. Напрямки оцінки фінансово-майнового стану підприємства. 2. Платоспроможність підприємства, методи її оцінки. 3. Фінансова стійкість підприємства, умови її забезпечення. Завдання до заняття 4. Аналіз фінансово-майнового стану підприємства.	2

<p>Знати: сутність конкурентоспроможності підприємства</p> <p>Вміти: використовувати методи оцінки конкурентоспроможності підприємства</p>	<p>Тема № 17 Конкурентоспроможність підприємства Лекція № 19 План лекції 1.Поняття та сутність конкурентоспроможності підприємства. 2.Конкурентоспроможність та методи її оцінки. 3.Основні напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємства. Рекомендовані джерела: Основні: 2-5; 8 Додаткові: 1; 4; 7; 11; 12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття</p>	6
	<p>Практичне заняття № 19 Питання / завдання до заняття 1. Поняття конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. 2. Показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства за напрямками його діяльності. 3. Методи узагальнюючої оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства.</p>	2
<p>Знати: сутність теорій та моделей розвитку підприємства</p> <p>Вміти: визначати етапи розвитку підприємства</p>	<p>Тема № 18 Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства Лекція № 20 План лекції 1. Поняття «розвиток»; його роль, місце і значення в господарській діяльності підприємства. 2. Поняття життєвого циклу підприємства та основні його етапи. 3. Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств та об'єднань. 4. Основні передумови мотивації підприємства до розвитку. 5. Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств. Рекомендовані джерела: Основні: 2-5 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6</p>	2

	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття	6
	Практичне заняття № 20 Питання / завдання до заняття 1. Концепції розвитку підприємства. 2. Моделі трансформації підприємств у процесі їхнього розвитку. 3. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації суб'єктів господарювання.	2
Знати: сутність економічної безпеки підприємства та його антикризової діяльності Вміти: здійснювати оцінку рівня економічної безпеки підприємства	Тема № 19 Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність Лекція № 21 План лекції 1. Економічна безпека підприємства: сутність, її місце та роль в забезпеченні життєздатності підприємства. 2. Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. 3. Банкрутство як результат розгортання кризових явищ в діяльності підприємства. 4. Ліквідаційна процедура: порядок та організаційно-фінансові умови її проведення. Рекомендовані джерела: Основні: 1-8 Додаткові: 1-12 Інтернет-ресурси: 1-6	2
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного (семінарського) заняття Виконання індивідуального завдання	6
	Практичне заняття № 21 Питання / завдання до заняття 1. Поняття та сутність економічної безпеки підприємства. 2. Види банкрутства підприємства. 3. Санація підприємства як інструмент протидії кризовим явищам: умови, форми та інструменти її проведення.	2
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДжЕРЕЛА.

Основні:

1. Глущенко А. С. *Фінанси : навч. посіб.* Львів : Магнолія 2006, 2021. 439 с.
2. Горбач Л. М., Котляров В. О. *Економіка підприємства: навчальний посібник.* Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021. 620 с.
3. Гринчуцький В., Карапетян Е., Погріщук Б. *Економіка підприємства: навч. посіб.* Київ: Центр учбової літератури, 2021. 304 с.
4. *Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В..* Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
5. *Петрович Й. М., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / за заг. ред. Й. М. Петровича. 2-ге вид., стер.* Львів : Магнолія 2006, 2021. 406 с. (Вища освіта в Україні).
6. *Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб.* Київ : Кондор, 2019. 592 с
7. *Фінанси : підручник / [авт.: І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій, Р. А. Кулієв, Р. В. Пікус, О. Д. Рожко, О. В. Чеберяко, Т. В. Грищенко, Л. М. Демиденко, М. О. Кнір, О. В. Любка, Ю. Л. Наконечна, Є. А. Носова, Ю. В. Петленко та ін.] ; за ред. І. О. Лютого.* Київ : Ліра-К, 2020. 728 с.
8. *Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов.* Київ : Ліра-К, 2020. 596 с.

Додаткові:

1. *Бланк І. О., Ситник Г. В., Андрієць В. С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов.* Київ : КНТЕУ, 2018. 792 с..
2. *Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та допов.* Київ : Центр учбової літератури, 2019. 685
3. *Богацька Н. М. Аналіз ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 10. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9411>*
4. *Богацька Н. М. Прибуток підприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки. Ефективна економіка. 2019. № 9. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7253>*
5. *Економіка підприємства: теорія і практикум : навч.-метод. посіб. / [В. І. Блонська, Т. Г. Васильців, С. С. Гринкевич, Н. М. Заярна, Я. Д. Качмарик, О. Ю. Масленніков, Н. Г. Міценко, І. А. Маринич, І. О. Ященко] : за ред. Н. Г. Міценко, О. І. Ященко.* Львів : Магнолія 2006, 2021. 688 с.
6. *Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Грищенко, Т. М. Камінська, О. С. Марченко, Л. В. Нечипорук, К. Г. Губін, І. А. Вовк, О. М. Левковець, О. О. Набатова, Овсієнко О.В., Чуприна О.О.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид.* Харків : Право, 2019. 268 с.

7. *Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Семененка, Д. І. Коваленка. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 428 с.*
9. *Коць О. О., Ільчук П. Г. Монетарна політика : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 164 с. (Вища освіта в Україні).*
10. *Мазаракі А. А., Волосович С. В. FinTech : монографія. Київ : КНТЕУ, 2019. 308 с.*
11. *Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 168 с.*
12. *Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Якимів А. І. Бюджетна система: практикум : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 400 с.*

Інтернет-ресурси:

1. Верховна Рада України. URL : <http://www.rada.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство економіки України. URL <https://www.me.gov.ua>
5. Міністерство фінансів України. URL. <https://www.mof.gov.ua/uk>
6. Офіс з розвитку підприємництва та експорту. URL: <https://business.dii.gov.ua/>